

HERBÁŘ ROSTLIN 04. 04. 2012

Prvosenka jarní /Primula veris/

Prvosenka jarní, lidově též petrklíč, bukvice bílá, bylina sv. Petra, je drobnější vytrvalá léčivá bylina. Rostlina dosahuje i s květem výšky 20 - 25...

Prvosenka jarní - popis

Prvosenka jarní, lidově též **petrklíč**, bukvice bílá, bylina sv. Petra, je drobnější vytrvalá **léčivá bylina**. Rostlina dosahuje i s květem výšky 20 - 25 cm. Z podzemního oddenku vyrůstají měkké a svraskalé listy uspořádané v přízemní růžici. Vonné žluté květy vyrůstají na jednostranném okolíku. Z oddenku vyrůstá přízemní listovitá růžice tvořená protáhle vejčitými a silně svraskalými listy. Na rubu jsou listy šedozelené a chlupaté. Květy mají zelenožlutý nafouklý kalich a trubkovitou, nahoře rozšířenou korunu s oranžovými skvrnami v ústí. Plodem je tobolka.

Prvosenka jarní - léčivé účinky

Prvosenka jarní je nejvíce využívána jako léčivý prostředek usnadňující odkašlání, méně již pro své

močopudné účinky. Používá se při bronchiálním zánětu, chřipce, prochlazení a dalších příležitostech. Odkašlání usnadňuje značný obsah saponinů. Nicméně protože saponiny mohou mít ve vyšších dávkách hemolytický účinek, je třeba **odvary z petrklíče** pít opatrně. Kořen obsahuje 4 x až 5 x více saponinů než ostatní části rostliny. Naopak listy mají vysoký obsah vitamínu C. Prvosenka jarní je rovněž výborná medonosná rostlina.

Použitelné části prvosenky jarní: kořen a list

Období květu: březen až duben

Prvosenka jarní - použití a pěstování

Prvosenka jarní roste nejlépe v polostínu, ale i na slunci v každé dobré zahradní půdě. Díky svému vzhledu je vhodná hlavně do přírodních zahrad či do okolí chat. Je rozšířena téměř po celé Evropě, na východ zasahuje až do západní Asie. Na rozdíl od příbuzné prvosenky vyšší (Primula elatior), roste především v teplejších polohách pahorkatin a nížin.

Může se rozmnožovat vegetativně rozdělením oddenku, ale většinou se rozmnožuje pohlavně, tvorbou semen. Plodem je tobolka. Lokálně je prvosenka jarní chráněná, při sběru petrklíče k léčebným účelům sbíráme jen tolik květů, kolik skutečně potřebujeme (platí obecně o všech bylinách), abychom nendrancovali populace této léčivky a abychom se s květy rozdělili i s po zimě vyhladovělými včelami, pro které je petrklíč jedním z prvních jarních zdrojů potravy. Zásadně nesbíráme oddenek, přestože obsahuje mnohem víc saponinů než květy. Jeho sběrem bychom zničili celou rostlinu a příštího jara už bychom neměli co sbírat.

Tip: Prvosenkové víno

4 kg květů prvosenky

2 kg cukru

3 ks citrónu

30 dkg kvasinek

Květy se smíchají s cukrem a s kůrou z citrónů, zalije se vodou a doplní o kvasinky. Kvasící směs se promíchává jednou denně a po dobu jednoho týdne. Poté se nalije do demižónu a ponechá se kvasit. Po ukončení kvasného procesu se demižón zazátkuje a uloží na osm až devět měsíců. Nakonec se stočí do láhví. Víno by mělo být likérové chuti, čiré a žluté barvy.